

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84349,Hempel-Stanislaw.html>
2022-10-05, 00:20

Hempel Stanisław

HEMPEL Stanisław (6 XI 1892, Tuczna, Podlasie – 16 VI 1954, Warszawa), konstruktor budowlany. Syn Józefa, rządcy w majątku rolnym, i Jadwigi Drabińskiej.

Wyższą Szkołę Realną w Tarnowie ukończył z odznaczeniem w 1911. Studia politechniczne w Grazu (uzyskał tam „półdyplom”) przerwał mu wybuch I wojny światowej. H. zaciągnął się wówczas ochotniczo do rosyjskich wojsk technicznych i do 1917 brał udział w budowie dróg i mostów w strefie przyfrontowej. Na początku 1918 wrócił do kraju i pracował przy regulacji Wisły w Nieszawie. W 1920 wstąpił jako ochotnik do WP, a po demobilizacji, w tymże roku wznowił studia na wydziale inżynierii lądowej PW, które ukończył w 1926, uzyskując dyplom inżyniera dróg i mostów. Od 1924 pracował też jako technik w biurze konstrukcyjnym Centralnego Zarządu Wytwórni Wojskowych w Warszawie, od 1925 był jednocześnie asystentem w Katedrze Budownictwa Przemysłowego PW.

H. harmonijnie łączył działalność naukowo-dydaktyczną na wydziale architektury PW, gdzie od 1926 wykładał żelbetnictwo, a 1932–35 także statykę oraz 1927–32 kierował II Katedrą i Zakładem Budownictwa, a w 1934 uzyskał doktorat na podstawie rozprawy *Pale utwierdzone w gruncie*, z ambitną praktyką inżynierską i działalnością w departamencie budownictwa Ministerstwa Spraw Wojskowych. Projektował hale fabryczne, w tym jedną z największych w Polsce, żelbetową, dla fabryki samolotów w Mielcu, liczne hangary lotnicze. Według jego koncepcji wzniesiono w 1932 maszt radiostacji w Raszynie i oryginalny (nagrodzony) maszt w polskim pawilonie na Wystawie Sztuki Dekoracyjnej w Paryżu (1937). Publikował też prace naukowe, m.in. *Most na trzech oporach tworzących w planie trójkąt* (1931), *Racjonalne formy łuków w zastosowaniu do mostów* (1932), *Fundamenty na palach czy bez pali* (1932),

Konstrukcje szkieletowe żelazne (1933), Ekspresja architektoniczna konstrukcji (1938). Ta ostatnia stała się podstawą habilitacji H. na konspiracyjnej PW podczas okupacji. H. w czasie wojny uczestniczył w działalności podziemnej politechniki, wykładał też od 1941 w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej w Warszawie i pracował w Tow. Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka.

Po wojnie objął kierownictwo Katedry Konstrukcji Drewnianych na wydziale architektury PW, w 1946 został profesorem nadzwyczajnym, a w 1949 zwyczajnym. W 1952 powołano go na członka korespondenta PAN. Reprezentował Polskę na pierwszym powojennym posiedzeniu stałego komitetu Association Internationale des Ponts et Charpentes w Brukseli (3-5 X 1946). W 1945-47 pracował też w Biurze Odbudowy Stolicy, projektując nowe przęsła dla Mostu Poniatowskiego i nadzorując jego odbudowę. W 1948 według koncepcji H. wykonano iglicę wysokości 107 m i łuki dekoracyjne na Wystawie Ziem Odzyskanych we Wrocławiu. Kierował też pracownią w Przedsiębiorstwie Projektowania Budownictwa Miejskiego Miastoprojekt „Specjalistyczne” oraz Stacją Doświadczalną PAN przy budowie Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. W ostatnich latach życia zajął się teorią konstrukcji wstępnie sprężonych, głównie kwestią stosowania w niej zmiennych współczynników sprężystości. Został odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

PSB (S. Furman); SBTP (W. Karśnicki); SPPT (B. Chwaściński); Łoza.

Warszawska Szkoła Architektury 1915-1965, Warszawa 1967; „Inżynieria i Budownictwo” 1954, nr 9; „Nauka Polska” 1954, nr 2 (W. Żenczykowski); Archiwum PW: akta osobowe, sygn. 1520.

Bolesław Orłowski

[Następny](#)